

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

32 Desere presbyteru[m], qui scorta palam retinebit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

modo cum uxoribus suis corum conubia dissolventes; aut privantes eos familiaritate adiuvicem, in tempore opportuno. Quicunque ergo diligens & inventus fuerit in sacerdoti consueta ordinatione, aut diaconi, aut sacerdotali, hic nullo modo perhibetur ad talem auctoritate gradum pro uxoris iuxta legitimam cohabitatione. Nec etiam tempore ordinationis fixi profiteri cogatur, quod absumere debet a legali proprio uxori familiaritate. Item. ¶ Oportet eos, qui altari ministrant, in tempore oblationis, & sacerdotum continentis esse in omnibus; ut a Deo possint consequi, qui simpliciter possunt. ¶ Si quis igitur presumperit contra Apostolicos canones aliquos presbyterorum, & diaconorum priuare contraria, & communione legalis uxoris, deponatur. Similiter & presbyter aut diaconus, qui religiosis causa uxori suam expellit, excommunicetur, si vero in hoc permanescit, deponatur.

¶ Quoniam. Grat. sicut habetur. item. c. 7. p. 102.
¶ Quoniam. Et ratione regis. Et magistrorum. dicitur. id est. Quoniam in Romana ecclesia loco canonis traditum est cognovimus, &c. Hoc vero ecclesia Romana tradidimus non solum B. Hieronymus contra levitatem. Hinc huiusmodi statutum, & alii Latini scriptores defendunt, sed etiam Balsamon in explanatione huius canonis factu probat. Verum de omnibus huiusmodi canonibus, qui sexta fundo adscrivuntur, quid sit sententia, ad eum. Habeo librum, dist. 10. factu explicariorum fuit.

Hoc autem ex hoc intelligendum est. Orientalium enim ecclesiarum (cui sexta funditur regulam resuendi prescripta), votum capitulo in ministeri altaris non suscipit.

C. XIII. ¶ Occidentalium non orientalium ecclesiarum capitulo obtinet votum.
Unde Stephanus Papa, ut in prima ultima synodi, ad ipsi in Basilica Lateranensi congregata.

¶ Litera & se orientalium similiter habet ecclesiarum, ps. aliter hujus fundi Romana ecclesia. Nam earum sacerdotes, diaconi, atq; subdiaconi matrimonio copularunt: iustius autem ecclesia, vel occidentalium nullus sacerdorus à subdiaconi usque ad episcopum licentiam habet conjugium fortificandi.

¶ Matrimonio. Id est, possum simul esse in sacris ordinibus, & matrimonio iusti. Nam neque illa possum ad sacros ordinis ascensionem, scilicet contrahere matrimonium.
¶ Semper. Et capitulo Novi ex loco consideratur, quae genitio Bulgariae dicitur ad fidem conversa, propositum sacram religionem ex interno affluisse nondum diceratur. ¶ Quod autem in c. 6. synode, presbyter non legitimus e. nuptiis detenus, punitus, non legale nuptiae secunda intelligentia sunt, à quibus auctoritas ecclesiastica sacerdos quilibet debet esse immunit. Illud autem Gangraeci concili: [Se f. qui dicitur presbyterum conjugatum simili intelligentiam est vel localiter tradidit, vel conjugatum ab ea appellatione, quoniam ante tempus ordinationis fuit auxiliaris. Illud quoque Martinus g. Papo: [S]ed diacones secundam duxerit uxorem] non difficultate intelligendum est. Primam enim uxorem ante subdiaconatum habere permittit: quia diaconis, vel capitulum proficia, promovet ista ad subdiaconatum. Promotus autem, si secundas desideravit nuptias, sentiente Martini P. subdiaconi.

DISTINCTIO XXXII.

Servanda est ergo continentia ab omnibus in sacris ordinibus constituta.

C. I. ¶ Neg. etiam subdiaconi communem conceditur.

a. Legi dignus.] sed ob glorijs non est mutatum. b. al. tristitiam. c. Pam. l. 3. c. 4. d. sup. ss. dist. c. ult. e. sup. 28. dist. c. presbyterum. f. sup. ss. dist. c. si quis. g. l. 34. dist. c. si subdiaconi, ex Marino Bracarense.

Decreti Prima Pars.

104

Unde Leo Papa ad Amalphium epif. 22.

cap. 3. & 4. art.

O Mniū. 4. sacerdotum tam excellens est electio, ut hac, quæ in aliis membris ecclesie vacant, b. a cultu in illis tam habeantur illicita. Nam sum extra clericorum ordinem, constitutus, pupillatum, sociati, & procreationi filiorum fudere sit liberum, ad exhibendam tamen perfecte continet puritatem, nec subdiaconi, quidem conubium carnale conceditur, ut & qui habent, fini ranguin non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus est a capite, aliquid est custoditi, quantum magis in primo, vel in secundo, tertio feruandum est, ne a Leuitico ministerio, aut presbyterali honore, aut episcopali excellentiia quicquam idoneus eximeatur, qui se a voluntate uxoria, i. ne cum fixatus decequerit.

¶ Vxor. 1. Si emendatura est ex epistola Leonis, & certi collectib[us], præterquam Fons in part. 6. cap. 8. nam ibi est, ut id apud Gratianum, luxuria. Ex isto autem epistole decedetur ex quo tempore in matre ecclesiæ eam fuisse confugitatem, ut subdiaconi a proprio uxorio absolvantur. Quod item ante B. Gregorium non erat generatim omnibus ecclesiæ præceptum, quippe cum in Sicilia alter observaruerit, c. milion. sup. dist. xi. Et ante triennium dist. 5.

C. II. PALEA.

Item Gregorius Leonis Episcopo Catini.

lib. 3. epif. 34.

MVlorum, & relatione compemimus, & hanc apud nos olim confutandum tenuisse, ut subdiaconi suis licet miscentur uxoribus. Quid ne deinceps quicquam prætulerem, à servo Dei sedis nostra diacono ex auctoritate nostri decefforis est isto modo prohibutum, ut eodem tempore, ii qui iam uxoribus fuerint copulati, unum è duobus eligerent, id est, aut à funi uxoriibus absolventer, aut certè ministrare nulla ratione prætulerent. Et quatenus dicitur, Speciosus tunc subdiaconus pro hac re ab administratione se suspendit officio, & usq; in obitu sui tempus, notarii quidem gestis officiis, & à ministerio, quod subdiaconi oportet exhibere, cœlavit, & post aliq[ue]. ¶ De cetero vero fraternitas tua sit omnino follicita, ut quos ad hoc iam officium contigerit promoveri, hoc quam maxime diligenter inspiciat, ne si uxores habent, miscentur fe cum eis licentia potiantur, sed ad similitudinem Apostolica fedis, eos cuncta obserbare sua nihilominus distinctione constituant.

C. III. ¶ Extra sacros ordines confitit du-

cam uxore, & ab ecclesia si pen-

dia accepto.

Item Gregorius Anglorum episcopo

cap. 2. ad secundam interrogatio-

nem.

SIdi qui verò sunt clerici extra sacros ordines confi-
bent, qui se continere non possunt locuti, uxores de-
bent, & stipendiis sua exterioris acciperi, qui & de cel-
lum patribus, de quibus praefatis sumis, novimus scri-
pimus, quod dividetur singulis, prout cuique opus
erit. De eorum ergo stipendiis cogitandum arque pro-
videndum est, & lib. ecclesiastica regula sunt teneendi
ut bonis moribus vivant, & canentes psalmis iuvigilen-
& ab omnibus illicitis cot, & linguan, & corpus Deo
auctore conferunt.

C. IV. ¶ Subdiaconi uxores duce-

non licet.

a. Burch. lib. 1. cap. 5. & lib. 2. cap. 145. Ansel. lib. 7. cap. 157. lib. 6. cap. 15. infra. Ivo pars. c. 9. & p. 1. cap. 221. Pam. lib. 1. cap. 100. b. al. non vocantur ad culpam. c. l. 37. q. 3. Ansel. lib. 1. cap. 138. Polyc. lib. 4. tit. 31. d. l. 12. q. 1. quarta. q. 1. quia ipsi ha-
part. 6. cap. 16. Pam. lib. 3. cap. 108. e. Ad. 2.

Item Nicolaus Papa Odoni a Viennensi Archiepiscopo.

D E b. illo clero, Alverio e nomine, quem per ordinem ecclesiasticos usque ad subdiaconatum cassi vixisse dicitur, cur vestra auctoritate uxorem duxerit, miramur, eo quod nulli unquam (exceptis illis, quibus ecclesiastica regula habere permittit) uxorem ducenti licentiam damus.

C. V. ¶ Non audiat Missa presbyteri concubinam habentem.

Item Nicolaus Papa omnibus episcopis.

N Villus e Missa audiatur presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, aut subintroducere mulierem. Vnde etiam ipsa fonda syndicus hoc capitulum sub excommunicatione statuit, dicens: Quicunque sacerdotum, & diaconorum, &c. Sciat in subiectu i. cap. Alexander II. continetur.

I ¶ Sicut in subiectu [Hac clausula est Gratianus omittitur referre ex capite Nicolaus ea, qua proximi ex Alexander relatuissentur. Sunt enim eadem verba. Nam Nicolaus II. nequit que ex istis omnibus episcopis catholicis scripti sunt in concilio, quod Roma habuit xxii. episcoporum, hunc canons edidisse, quem postea Alexander II. ut ipse etiam refutat in epistola manucripta] in concluso se habito iudicare verbi repetimus. Quare in Pamormia appellatur decretum Nicolaus junioris, & Alexandri.

C. VI. ¶ Non est audienda Missa presbyteri, qui concubinam habet.

Item Alexander secundus.

P RATER f ho autem praincipio mandamus, ut nullius Missam audiat presbyteri, quem scit concubinam haberet indubitanter, vel subintroducere mulierem. Vnde etiam sancta synodus hoc capitulum sub excommunicatione statuit, dicens: ¶ Quicunque sacerdos, diaconus, subdiaconus post constitutum beatu memorie praedecessoris nostri sanctissimi Pape & Leonis, ac Nicolai de confessione clericorum, concubinam palam duxerit, vel dictam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, & auctoritate beatorum Apofolorum Petri, & Pauli procepsimus, & omnino contradicimus, ut Missas non cantet, nec Evangelium, aut Epistolam ad Misiam legit, neque in presbiterio ad divina officia cum his qui prefata constitutione obedientes fuerint, maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat. ¶ Principentes etiam fratrum, ut hi praedecessorum ordinum, qui eisdem praedecessoribus nostris obediens confessatione servaverint, iuxta ecclesias, quibus ordinati sunt, (sicut oportet religiosos clericos) simul mandentur, & dormiant, & quidquid eis ab ecclesiis competit, communiter habeant. Et rogantes in monasteriis, ut ad Apofolicam communem felicitatem, summopere pervenire studeant, quatenus profecitionem cum his consueci, qui ceteris habuerint fructificantur, in corlesi patris merentur adscribi. Deinde, ut decima & primis, seu oblationes vivorum, mortuorum eccliesias Dei, & dilectori reddantur laicis, & ut in dispositione episcoporum sint, quas qui reuinuerint, & sancte eccliesie communione separantur.

I ¶ Et rogantes] Hac sique ad vers. deinde, additio sunt ex epistola nostra ad Alexandrum, quorum aliquia etiam sunt in concilio Nicolaus, in quo est praterita sequens verba: deinde, qui in epistola Alexandri non est.

3 pars. Verum principes baronum auctoritatem contra videlicet Hieronymo, & Augustino I., & ceteri, qui

Christi sacramenta neque in bono, neque in malo homine fugienda ostendunt, sicut subsequenti causa finimicarum plenis demonstrant. Sed Vrbanus I.L. in apfd. definita preposito sancti Laurentii habeat contrariatione determinat, dicens: [Ad haec i. verò quod fabriquantur in eadem epistola, id est, utrum si intendit ordinatissimum, & reliqui sacramenta a crimini exhibitis, ut ad adulterio, vel lantimoniatio violatoribus, vel injuncti modi. Ad hoc, inquam, ita respondemus. Si blasphemare, vel heresi, vel eccliesie pro separantur, corporalem ordinationem, & reliqua facientia, sanctas, & venerandas non negamus, sequentes beatum Augustinum a, qui super Ioannem de baptismo tam copias quam veritas differit. Ait enim [Baptizat seruus bonus, sive servus malus: non sicut si ille, qui baptizatur, baptizari, nesciat illo, qui sibi renuit baptizandi potestam] & paulo post: [Non horret columba monstrosorum, reflectans dominum potestam] & infra, [¶ Attentandum est nos contra Hieronymum & Gregorium & alios sacerdotibus, quia tales reverentes confundunt, fideli abstinent, decerpserunt, ut peccandi licentiam & catenam auferrent. & baptizandi ad digna penitentia latentes revocarent. Scribit hoc predecessor papa Gregorius Radulphus Duci Suevia, & Bertholdus Duci Comitissorum intercavator: [Officium finimicarum, & in formicatione iacentium sicut nullo modo recipiatis, & quantum potest, tales a sanctis ministeriis c, ut sporturis, prohibeatis, etc.] Porro ad haec, quia sibi filigilita in eadem epistola objicitur, id est, corpus & sanguis Christi non sunt, & alia, quia predicamus propriae non habent virtutis dignitatis, quia agentes obseruantur. Ad haec, inquam, ita respondemus: propriae quidem habent virtutis dignitatis, ut prefatus Augustinus ac super Ioannem contra Donatistos, sed agentes vel fabricantibus eadem sacramenta contra prefatos Ponitum infinita (nisi forte falsamente interveniente, utpote sine baptizante, vel communione quibus humani rebus excedat) erit, inquam, in tantum obseruat, ut vere a idololatria sint, cum talibus & ordinationibus, & sacramentorum confusio. & aliter, quam premissis est, sicut sacerdos, wholemontem à sanctis communis prohibeantur. Ait enim Samuel & Propheta: [Quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi celus idolatria nolle acquiescere.] ¶ Hec de multis catholicis, qui intra ecclias sunt. Ceterum blasphemorum, & hereticorum sacramenta, * quoniam extra ecclias sunt, iuxta sanctorum Patrum traditionem, scilicet Pelagi, Gregorii, Cypriani, Augustini, & Hieronymi, formam quidem sacramentorum, non autem virtutis effectum habere presumimus, nisi cum ipso, vel coram sacramentis intituli per manus impositionis ad catholicos restituere unitam. Scendum vero, quod canones Apofoliorum (quoniam subtilitate orientalis, & ex parte Romana, utitur ecclias) & insipius Cyprianus martyris, & Lazarus episcopi cum eadis, baptisma hereticorum, lacrimosum diaboli appellant. Stephanus g. xvi, & Cornelius martyris, & Ponitum Romanus, & venerabilis Augustinus in lib. de baptismo canticum Cypriani, & prefatis episcopis ob hanc causam reprehenserunt, redargunt, affirmantes baptisma, sive ab heretico, sive schismatico, eccliesias more celebratum, ratione esse: & merito: quia alia in baptismo, & alia in reliquis sacramentis consideratio est, quippe enim & ordines priores & neophyti sit. Subito enim morituro, prius baptizante, quam Dominici corporis communione, vel aliis sacramentis consumatur, & dies fortis catholicus non inventurus, factus est ab heretico baptisma sacramentum sonare, quoniam sterius perire. Et hanc sententiam prefato ppter Ponitum, Cornelius, Stephanus, & Augustini, fecuti sunt in Denatis.

a. Tract. 5. ad cap. 1. Iohanni, circa medium. b. Gregorius VIII. lib. 2. seq. epist. 101. c. mysteriis] orig. d. all. feri. e. 1. Reg. 15. * Can. 46. & 47. f. Lk. epist. 12. ad Lukanum. & epist. ad Iulianum, quae ante illius concilium posita est. g. In concil. Stephan. i. h. Ang. lib. 7. contra Denatis.

C. XVII. PALEA.
[Item Hieronymus a. ad Nepotianum de Vita
clericorum, & alibi.]

Hospitium tuum aut raro, aut nunquam mulierem pedes terant: ¶ Quia non potest 2 rato corde cum Deo habitare, qui foeminarum accessibus copulatur. ¶ Foemina 3 conscientiam secum pariter habitantis exurit. ¶ Nunquam de formis mulierum disputat. ¶ Foemina nomen tuum noverint 4, vultum neclant. ¶ Foemina, quam bene videns converstant, mente diligere, non corporali frequenter. 5. ¶ Si bonum est mulierem non tangere, malum eff ergo tangere.

¶ Hospitium 1 Caput hoc habet in multis manuscriptis, & non Palea nomine. Et autem collectum ex variis B. Hieronymi locis, in quibus de vita mulierum conseruande agitur.

2 ¶ Non potest] In epistola ad Oceanum, quem non potest esse B. Hieronymi, legitur. Mili credere, non toto corde cum Domino habitare, &c.

3 ¶ Foemina] Thibidem paulo superius, flammingero igne percutit foemina conscientiam pariter habitantis, exurit que fundamenta mentium.

4 ¶ Noverint] Antra legebatur, foemina nomen tuum neclant. Amendatum est ex aliquo manuscripto, & ex epistola Hieronymi ad Rusticum manutenebat.

5 ¶ Frequenter] In epistola ad Oceanum est, frequenter ornatum.

C. XVIII. ¶ Preteri uxorem suam quasi sororem diligat, & quasi solem fugiat.

Item Gregorius in dialogo, lib. 4, cap. 2.

Presbyteri b quidam sibi commissum regebar ecclasiam eum magno timore Domini, qui ex tempore acceperit ordinis presbyteram laam ut forem diligens, sed quasi hostem caveris, ut de propria accedere non sinebas, tamque sibi appropinquare nulla occasione permittens, ab ea fibi communionem funditus familiaritatem abscondit.

C. XIX. ¶ Vides, vel seniores, presto-
tere appellantur.

Preteri uerò quam debet amare, Laodicensis
conculcabit, &c. attendit dicens.

Mulieres 1, qui apud Gracos presbytera appellantur, apud nos vidux, seniores, univera & matriculrix appellantur, in ecclasia tanquam ordinatas constituitur non debet.

1 ¶ Mulieres] Sic habet Prisca verso Graec: τέ τε μηδέ τις οὐρανοφύλας οὔτε οὐρανός, οὔτε οὐρανός, οὐκ εὐαγγελία οὐ προστάσις. id est. Quid non oporteat eas, qui presbytere, vel presudentes dicuntur, in ecclasia collo-
cati, que est Divinis verbis, præterquam in ultimo verbo. Ille
cum habet ecclasis ordinari. Et videndum est Balduinum ad eum locum.

DISTINCTIO XXXIII.

Ecer, quid in facie ordinibus confituti uxores habere non possunt, vel si bigamus aliquo scirem inventum, ad faciem ordinem a secedere non valent. Sed queritur, si quis propter uenustem concubinam habuerit, utrum in sacerdotem promoventer valeat; Tali a facie ordinibus auditoriae canonum Apostolorum prohibetur: in quibus cap. 17. sic statu-
num legitur.

C. I. ¶ Secundis nuptiis post baptismina copulatio, aut concubinam habent, ad faciem ordi-
nem confitente non valent.

S. quis c. post acceptum baptismina secundis nuptiis
fuerit copulatio, aut concubinam habuerit, non pa-
test fieri ad episcopos, non presbyter, aut diaconus, aut

2. In epist. ad Oceanum, Ibid. In epist. ad Nepotianum propri-
tate. In epist. ad Rust. In epist. ad Oceanum, l. contra leon. b Pam-
b. v. 17. c. Apol. 6, 1, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. d. Ep. 1,

proflus corum, qui ministerio i sacro deserviunt.
id est, quis sunt in catalogo fæderales.

Diferentes facies ministerios, intelliguntur subdiocentes, qui celum discos offerunt, & acolyti, qui cum cerei discos procedunt, unde & ceroferari discutunt: qui etiam vinos, & aquam preparando calice subministrant. Conclusa intelligenda est praeter uxorem, ut iste sit fons episcopi: [Si quis post acceptum baptismum lapidaria secundis nuptiis fuerit copulatio, aut concubinam duxerit:] distinguendum est, anquam uxorem duxerit, fru-
post mortem uxori.

C. II. ¶ Duarum Matronarum maritus post
baptismum, clericus non ordi-
natur.

Unde B. Gregorius i. ait.

M. Arimini a duarum post baptismum matronarum clericum non ordinandum, neque eum qui unam quidem, sed concubinam, non matronam habuit, nec illum, quividiun aut repudiata, vel meretricem in matrimonio assumpferit: nec eum, qui semetipum quilibet corporis sui membro indignatione aliqua: vel iusto, vel iusto timore superatus, truncaverit: nec illum, qui infuras accepte convincitur, aut in scena luſite dignoscitur: nec eum, qui publica penitentia mortalia crimina deflevit: neq; illum, qui in furiam aliquando versus infantivit, vel afflictione diaboli vexatus est: neque eum, qui per e ambitionem ad imitationem S. monis Mag. d, pecuniam obtulerit.

1 ¶ Gregorius] Hoc caput simpliciter est ex cap. 72. libelli de ecclesiastis dogmatibus, qui inter opera B. Augusti editus est, atque ex eo aliis scriptis ab ipso Gratiano citatur. A Tritemio autem adscriptis Alcione, ab aliis fidoro. Sed plures, & majoritatem statuimus Gemmatio tribuisse, ut Valpudus. Strabo lib. de Reg. eccl. cap. 20. Petrus Lombardus sentent. 2. dist. 8. S. Theodosius quendam. 12. art. 10. Platina in Synymachio, & aliis.

C. III. ¶ Aerepti, vel epileptici facies:
alatibus non ministrant.

Item Pius Papa.

2 C. Omnimodo duffinibus, ut nullus de illis, qui
ps. auertuntur aerepti a demonibus eliduntur, aut
quilibet modo vexationis incurvibus effteruntur, vel fac-
cias audeant altaris ministriare, vel indicibus se inge-
ram sacramentis divinis, exceptis illis, qui corporis in-
commoditatibus dediti, sine huiusmodi passionibus in
terram probantur elisi: qui tamen & ipsi tandem erunt:
ab officiis sui ordine, & lotu supponi, quoque, unius an-
ni spatio per discretionem episcopi inveniantur ab in-
curia demonum liberati.

C. IIII. ¶ De edem.

Item Nicolaus Papa.

Clerici b qui in adolescentia a demonibus cognos-
cuntur obsecuti, ad superiorum facili regimini gra-
du ascendi non possunt:

¶ Similis quadam habetur in concilio Araucano, c. 16. Ivo ci-
tar. Nicolai Alcino levani archipiscopo, ad quem etiam for-
tasse scribitur c. quoniam, §. diff. 4.

C. V. ¶ De edem.
Item Gelasius Papa, epiph. ad uerbi episcopos:
per Lucanum confituntur, c. 21.

V. Sque i adeo sane competrimus illicita quoque pro-
rumpere, ut demonibus, similibusque passionibus
irreitus ministeria sacra trahantur. Qui-

a. Anselm. lib. 7. cap. 22. al. 26. Ivo part. 3. cap. 29. Polyc. lib. 22.
ii. 31. b. defter.] orig. c. al pro ordinatione. d. Alter. 2.
e. effret.] orig. f. Burchard. lib. 2. cap. 72. Ivo part. 2. cap. 121.
Polyc. lib. 4. iii. 31. g. alieni.] castri collectores. h. Ivo par. 11.
cap. 104. i. Burchard. lib. 2. cap. 20. Polyc. lib. 3. iii. 9. cap. 46. Ivo
part. 2. cap. 38. & part. 3. cap. 48.